

Forfatter: Knudsen, Jakob

Titel: Udrag fra ANGST

Citation: Knudsen, Jakob: "Martin Luther", i Knudsen, Jakob: *Martin Luther*, 1915, s. 152.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-knudsenj09val-shoot-idm139983001032992/facsimile.pdf> (tilgået 12. maj 2024)

Anvendt udgave: Martin Luther

boede der gratis og fik ogsaa Kosten frit. Men Martin betalte for begge Dele. Han kom til at bo selvanden i et Værelse. Hans Kammerat var en af dem, der havde deponeret sammen med ham, og hed Jeronimus Buntz. Han var en lystig Fyr og saae ikke ud til at ville bestille meget. Han paastod, at *studere* hed i Supinum *studium*, og at man blev dum af at studere, derfor vilde han ikke drive det for ivrig. Men han var vittig og kaad og fik Martin til at lee den første Aften, som han syntes aldrig han havde leet før. — Aa, det var dejligt, at Øjeblikket var saa stærkt og saa føleligt, saaat det helt af sig selv tog alle Tanker fra En, undtagen dem, som det selv bragte. Martin kunde mærke, at i saa Henseende var Erfurt alligevel noget helt andet end Eisenach.

Og et Par Aftener efter lærte han noget ganske nyt at kjende. Inde i Salen her i Bursen — hvor man for Resten ogsaa spiste — blev der efter Aftensmaaltidet holdt Disputation under Magisterens Forsæde. Det gik meget højtideligt til, og var uhyre morsomt og spændende for Martin. Der var en Maade at behandle *Tingene* paa, som han aldrig havde kunnet tænke sig mulig; man tog Tingene fra hinanden, opløste dem i deres Begreber, kaldtes det, — og Tingene blev alligevel ved at være, hvad de var, der svandt ikke det mindste bort, skjønt man tog saa meget fra dem. Og der var endda nogle, der paastod, at Begreberne var de egentlige Ting, og at de Ting, vi saae, var kun som en Slags Skyggebilleder af Begreberne.

Og det morsomste for Martin var, at skjønt han straks syntes, at dette var da helt umuligt og ganske ubegribeligt, saa forstod han det alligevel paa en Maade — og det samme Aften, — og kunde begynde at lave noget efter — i sine egne Tanker; men i Disputationen tog han ikke Del denne Aften. Hans Kammerat Buntz havde heller ikke saa ringe Begavelse til denne Slags Lærdom, bedre end til at læse. Og han laa og lavede nye Exempler, efter at de var komne i Seng, saa Martin næsten ikke kunde falde i Søvn for bare Latter. — Det var et stort Held, syntes Martin, at dette virkelig og ordenlig regnedes for Arbejde; for nok var det temmelig anstrængende at have med at gjøre, men man kunde jo ligesaa godt have tænkt sig, at det blev anseet for et Slags Spil. Men nej, det var

det allervigtigste af alle Studierne, blev der sagt, i hvert Fald foreløbig.

Han behøvede altsaa ikke at undsee sig for ret at give sig hen dertil, og det varede ikke længe, inden han var en af de ivrigste og tillige sejrrigste Disputatorer paa Bursen. — Han tænkte først, at ihvor svært og kunstigt dette Fag — som jo kaldtes Dialektik — end var, saa kunde det ikke være langt, man maatte snart kunne komme igjennem det, for det var jo saadan Grundspørgsmaal, man havde for hver Gang, dem kunde der dog ikke være mange af, — om det, som laa til Grund egentlig for alt muligt, hvad man tænkte. Men det mærkede han snart, han havde taget fejl i: det var forunderligt, hvordan ganske faa Ting kunde stilles sammen paa næsten utallige Maader, saadan at det blev til nye Grundspørgsmaal, som man kunde blive ved at behandle uden at komme til Ende endda. For Exempel nu saadan en Betegnelse som »Hyrde« — den vilde man jo da tro angav en selvstændig Ting, en Substans, for enhver Hyrde er jo et Menneske, og et Menneske er en Substans. Men naar man saa vilde see nærmere til, saa angav »Hyrde« jo dog en Egenskab, en Kvalitet hos et Menneske, og en Kvalitets-Betegnelse var jo lige det modsatte af en Substans-Betegnelse. Herom havde de paa Bursen en rasende Strid, der varede meget mer end een Disputations-Aften, for de stredes — og sloges ogsaa tilsidst ligefrem med Næverne — hele den næste Dag og næste Dag igjen. Det Parti, som Martin havde sluttet sig til paa dette Spørgsmaal, gik af med Sejren.

Og denne Strid var knap til Ende, før der opdukkede en ny, som blev meget voldsommere og mere langvarig, og her var Martin bleven en af Hovedangræberne, hvad der maatte regnes for en stor Ære, saa ny som han var. Det var et Stridsemne, som stammede fra selve den berøgtede og jo meget ugudelige Abælard, — ham, der levede for 3—400 Aar siden og havde forført Heoise. Opgaven gik ud fra den logiske Sætning, at da Arten er en Underafdeling af Slægten, saa maa Arten altid bortfalde, naar Slægten bortfalder. Men nu sagde Abælard: Mel er en Slægt, hvortil, blandt flere Arter, ogsaa Arten Brød hører. Nu skulde man altsaa tænke, at saasnart der intet Mel var, da kunde der hellerikke være Brød. Men det passer ikke. Thi Dejj er ikke det samme som Mel. Men har man Dejj,